

ÕIGUSKANTSLER

Hr Kristen Michal
justiitsminister
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 22.10.2010 nr 10.1-6/12303
Õiguskantsler 20.06.2011 nr 6-1/101166/1103219

Märgukiri kriminaalmenetluse seadustiku muutmiseks osas, mis puudutab tõlke tagamise regulatsiooni kohtueelses kriminaalmenetluses

Austatud härra minister

Pöördusin Justiitsministeeriumi poole 02.09.2010 teabe nõudmisega seoses mulle saabunud mitmete avaldustega, milles advokaatidest avaldajad tõstasid küsimuse tõlke tagamise kohustusest (sh tõlkekulude hüvitamisest) kriminaalasjade kohtueelses menetluses. Pöördumises palusin esitada arvamus minu esialgsele käsitlusele ning vastata täiendavatele küsimustele.

Menetluse tulemusena jõudsin seisukohale, et kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) § 175 lg 1 punktid 1 ja 4, lg 3 ning § 177 p 3 koosmõjus §-dega 173 ja 180, on osas, mis selgelt ei reguleeri kahtlustatava/süüdistatava või tema kaitsja poolt kaasatud tõlgi kulude hüvitamist, vastuolus põhiseaduse (PS) §-s 21 sisalduva kaitseõiguse põhimõttega. Samuti ei vasta kriminaalmenetluse seadustik Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (EIÕK) art 6 lg 3 punktis e sätestatud kriminaalmenetluses suulise ja kirjaliku tõlke miinimumnõuetele, millest lähtub ühtlasi ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/64/EU.

Oma 22.10.2010 vastuses mulle möönis ka Justiitsministeerium, et tõlke tagamise kohustuse küsimus (sh tõlkekulude hüvitamine) kohtueelses kriminaalmenetluses on ebaselge ning seadustik vajab selles osas ülevaatamist. Vastuses märgiti:

"Kehtiv KrMS ei reguleeri hetkel selgelt kulude hüvitamist, mis on tekkinud kaitsjal seoses isikule tõlke tagamisega. Kuigi seadusandja on tõlkekuludega seonduvat reguleerinud eraldi, võiks põhimõtteliselt lugeda tõlkekulusid muudeks vajalikeks kuludeks, mis on tekkinud kriminaalmenetlusega. Samas vajaks aga nimetatud küsimus selget regulatsiooni."

Samuti oli vastuses selgitus, et:

"Mis puudutab Eesti Advokatuuri juhatuse 15.12.2009.a kinnitatud „Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise kord ja tasumäärad ning

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

riigi õigusabi osutamise kaasnemate kulude hüvitamise ulatus ja korda“ ning selle punktis 55 reguleeritud kutselise tõlgi teenuse kasutamise kulude liigi määramist, siis leiame, et kehtiv seadus siinkohal selget vastust ei anna. Ühelt poolt võiks selliseid kulusid pidada menetluskuludeks, mis hüvitatakse kohustatud isiku poolt. Samal ajal näeb aga kehtiv seadus ette eraldi regulatsiooni tõlgi kulude hüvitamiseks, mis on lahus menetluskulude hüvitamisest. Kuna kehtiv seadus peab aga tõlkekulusid lisakuludeks, mis jäävad isiku enda kanda, ei ole seaduse tasandil nende kulude hüvitamine ette nähtud. Lähtuvalt eeltoodust leiame, et kehtiv KrMS ei reguleeri selgelt kaitsjal tekkinud tõlkekulude hüvitamist. Seadus näeb küll ette muude kriminaalmenetlusega tekkinud vajalike kulude hüvitamise, kuid täpsem regulatsiooni puudub. Seetõttu leiame, et seadus vajab selles osas ülevaatamist.”

I Õiguskantsleri seisukoht

1. Kõnealuse menetluse põhiküsimuseks on, kas kriminaalmenetluse seadustikus sätestatud tõlkekulude regulatsioon kohtueelses kriminaalmenetluses on kooskõlas PS §-s 21 sätestatud kaitseõiguse tagamise põhimõttega. Keskendusin oma menetluses tõlkekulude kandmisele kohtueelses menetluses, kuna just seda nägid probleemina minu poole pöördunud advokaadid. Samal ajal tõden, et järgnevad seisukohad laienevad põhimõtteliselt ka tõlke tagamisele kriminaalasja kohtuliku menetluse staadiumis.

2. Põhiseadus kahtlustatava ja süüdistatava kaitseõigust otsesõnu põhiõigusena ei nimeta. Küll aga sätestab PS § 21 lg 1 lause 1, et igaühele, kellelt on võetud vabadus, teatatakse viivitamatult talle arusaadavas keeles ja viisil vabaduse võtmise põhjus ja tema õigused ning antakse võimalus teatada vabaduse võtmisest oma lähedastele. Samuti tuleb lause 2 järgi anda kuriteos kahtlustatavale viivitamatult võimalus valida endale kaitsja (lepinguline kaitsja) ja kohtuda temaga. Asjakohane on siinkohal ka PS § 28 lõikes 2 sisalduv õigus riigi abile puuduse korral, millest on tuletatav vähekindlustatuile advokaadi abi riigi poolt (määratud kaitsja).

3. Riigikohus on märkinud oma 29.01.2002 otsuses nr 3-1-1-3-02, et PS § 21 lõikes 1, EIÕK art 6 lg 3 punktis c ning menetlusseadustikus sätestatu kohaselt kehtib Eesti kriminaalmenetluses kaitseõiguse tagamise põhimõte, mis on suunatud eeskätt kriminaalmenetluse käigu eest vastutavatele ametiisikutele: uurijale, prokurörile ja kohtule kuid advokatuuriseaduse § 3 punktist 5 tulenevalt ka Eesti Advokatuurile.

Euroopa Inimõiguste Konventsioon ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika

4. EIÕK-s sätestab kaitseõiguse art 6 lg 3 punktid a-e. Oma olemuselt lähtuvad need võistleva menetluse põhimõtetest ning on mõeldud tagama seda, et süüdistatav oleks võimeline menetluses osalema ja end kaitsma võrdsetel alustel süüdistajaga. Laiemalt on kõik need garantiid õiglase õigusemõistmise elementid.¹

5. Muu hulgas on EIÕK art 6 lõikes 3 punktis e sätestatud, et igal kuriteos süüdistataval on õigus kasutada tasuta tõlgi abi, kui ta ei mõista või ei räägi kohtus kasutatavat keelt.

6. Tulenevalt EIÕK art 6 lg 3 kohaldamise praktikast on Euroopa Inimõiguste Kohus (EIK) sedastanud, et süüdistataval on õigus oluliste dokumentide tasuta tõlkele, et kindlustada õiglane kohtumenetlus. Nimelt märkis EIK asjas *Kamasinski vs. Austria*² punktis 74, et:

¹ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn 2004, lk 313.

² EIK otsus 19.12.1989.

"Õigus [...] tasuta suulisele tõlkele ei kehti ainult kohtulikul ärakuulamisel antud ütluste suhtes, vaid ka dokumentaalsete tõendite ja kohtueelse menetluse suhtes (*minu allakriipsutus I.T.*). EIÕK art 6 lg 3 punktis e on sätestatud, et kuriteos süüdistataval, kes ei mõista või ei räägi kohtus kasutatavat keelt, on õigus kasutada tema suhtes algatatud menetluses tasuta tõlgi abi kõikide nende dokumentide või ütluste jaoks, millest arusaamine on tema jaoks oluline, või mis tuleb tõlkida kohtus kasutatavasse keelde, et tagada õiglane kohtumenetlus. [...] Siiski ei nõua art. 6 lg 3 punkt e kõikide menetluse kirjalike tõendite või ametlike dokumentide kirjalikku tõlkimist (*minu allakriipsutus I.T.*). Osutatav suuline tõlkeabi peab võimaldama süüdistataval mõista tema vastu esitatud süüdistust ja end kaitsta, eelkõige sündmuste omapoolse kirjeldamisega kohtule. Et art 6 lg 3 punktiga e tagatud õigus oleks teostatav ja tõhus, ei piirdu pädevate asutuste kohustus tõlgi määramisega, vaid võib ulatuda eritingimustes esitatud taotluse korral ka osutatud tõlke piisavuse teatava järelkontrollini [...]."

7. Lisaks leidis EIK asjas *Brozicek vs. Itaalia*³, et suulise tõlke tase peab olema piisav ja et süüdistuse üksikasjad tuleb esitada isikule talle arusaadavas keeles. Asjas *Lüedicke, Belkacem ja Koç vs. Saksamaa*⁴ sedastas kohus, et süüdistataval on õigus tasuta suulisele tõlkele isegi süüdimõistmise korral. Kusjuures tasuta tähendab ka seda, et süüdistatavalt ei nõuta hiljem tekkinud kulude hüvitamist. Samuti on EIK kaitseõiguse kohaldamise kaasustes korduvalt rõhutanud, et kõik konventsiooniga tagatud õigused peavad olema tegelikud ja mitte näilised, samuti peavad konventsiooniga tagatud õigused olema tõhusad (vt nt *Artico vs. Itaalia*⁵). Ühtlasi tõdes EIK tõlke tagamise olulisust kohtueelses menetluses asjas *Saman vs. Türgi*⁶, kus märkis, et tõlke puudumine rikub kaitseõigust määral, mis võib välistada õiglase õigusemõistmise.⁷

Euroopa Liidu õigus

8. 20.10.2010 avaldati Euroopa Liidu Teatajas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses (2010/64/EU).⁸ Nimetatud direktiivis on kõnealustele õigustele sätestatud ühised miinimumnõuded⁹, mis toetuvad lisaks Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 47 ja art 48 lõikele 2 ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile ja EIK praktikale.¹⁰ Direktiivi art 8 (tagasiulatava mõju puudumine) järgi ei tõlgendata direktiivi ühtki sätet Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, Euroopa Liidu põhiõiguste harta, rahvusvahelise õiguse teiste asjakohaste sätete ega liikmesriikide õigusaktide alusel tagatud kõrgemat kaitse taset pakkuvate õiguste ja menetluslike tagatiste piiramisena või nende suhtes erandi kehtestamisena.

³ EIK otsus 19.12.1989.

⁴ EIK otsus 28.11.1978.

⁵ EIK otsus 13.05.1980.

⁶ EIK otsus 05.04.2011.

⁷ RKKKo 06.08.2010 nr 3-1-1-58-10, p 12: „Kriminaalmenetluse seadustiku § 339 lg 1 p-s 9 sätestatu kohaselt on absoluutseks kriminaalmenetlusõiguse oluliseks rikkumiseks vaid kriminaalasja kohtulik arutamine tõlgi osavõtuta keeles, mida süüdistatav ei valda. Kohtueelsest menetlusest aga saab eesti keelt mittevaldava süüdistatava puhul tõlgi puudumine olla käsitatav kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumisena KrMS § 339 lg 2 mõttes vaid siis, kui on täiendavalt tuvastatud, et just nimelt tõlgi puudumisega kaasnes või võis kaasneda kohtuotsuse ebaseaduslikkus või põhjendamatus. Sisuliselt tähendab KrMS §-s 10 ja § 339 lg 1 p-s 9 sätestatu tõlgendamise nende koostoimes seda, et nõutava tõlgi puudumine kohtueelses menetluses on üldjuhul kohtumenetluses heastatav.“

⁸ Kättesaadav arvutivõrgus:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:280:0001:01:ET:HTML>

⁹ Vt direktiivi preambuli punktid 7, 8, 9, 12, 32, 34.

¹⁰ Vt direktiivi preambuli punktid 5, 14, 32 ja 33.

9. Viidatud direktiivi kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et kahtlustatavale ja süüdistatavale isikule, kes ei valda kriminaalmenetluse keelt, võimaldatakse nii suuline kui ka teatud juhtudel kirjalik tõlge. Viidatud õigused tekivad isikul hetkest, mil liikmesriigi pädevad asutused on talle ametliku teatega või muul viisil teatavaks teinud, et teda kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteo toimepanekus. Kusjuures juhin Teie tähelepanu sellele, et õigus suulisele ja teatud juhtudel ka kirjalikule tõlkele kehtib kuni isiku suhtes menetluse lõpetamiseni, mille all mõistetakse lõpliku otsuse tegemist küsimuses, kas ta on kuriteo toime pannud, sealhulgas kohtuotsuse tegemine ja edasikaebamisotsus, kui see on asjakohane (art 1 lg 2).

10. Seega peavad liikmesriigid tõlke tagama nii kohtuistungil, menetlus- ja uurimistoimingu tegemisel kui ka isiku ja tema õigusnõustaja vahelistel kohtumistel, mis on seotud kriminaalmenetlusega. Kusjuures suuline tõlge tuleb kahtlustatavale ja süüdistatavale võimaldada viivitamatult. Samuti peab suuline tõlge olema kättesaadav kahtlustatava või süüdistatava isiku ning tema õigusnõustaja vahelise suhtluse tarbeks, mis on otseselt seotud menetluse käigus läbiviidava mis tahes küsitlemise või ülekuulamise või edasikaebuse esitamise või muude menetluslike taotlustega (art 2 lg 2).

11. Lisaks suulisele tõlkele on direktiivi järgi liikmesriigid kohustatud tagama ka oluliste dokumentide kirjaliku tõlke (art 3). Tõlkimisele kuuluvad olulised dokumendid on kinnipidamismäärus, millega võetakse isikult vabadus, süüdistus/süüdistusakt, peamised dokumentaalsed tõendid ja kohtuotsus. Kahtlustatav või süüdistatav või tema advokaat võivad esitada põhjendatud taotluse muude dokumentide tõlkimiseks, sealhulgas kahtlustatava kaitsja poolsete õigusnõustamisalaste dokumentide tõlkimiseks. Kusjuures direktiivi kohaselt peavad liikmesriigid tagama ka selle, et kahtlustataval või süüdistataval oleks õigus vaidlustada otsust, et kirjalikku tõlget ei ole vaja. Nii suulise kui kirjaliku tõlke puhul tekkivad kulud katavad liikmesriigid, sõltumata menetluse tulemusest (s.t ka süüdimõistva otsuse puhul).¹¹

Riigisisene õiguslik regulatsioon

12. KrMS § 8 lg 1 p 2 sätestab menetlusosalistele nende õiguste ja sealhulgas kahtlustatavale ja süüdistatavale kaitseõiguse tagamise põhimõte. Selle kohaselt on uurimisasutus, prokuratuur ja kohus kohustatud tagama kahtlustatavale ja süüdistatavale reaalse võimaluse end kaitsta.

13. Kohtueelses kriminaalmenetluses tagatakse eesti keelt mittevaldavale kahtlustatavale menetluse arusaadavus läbi suulise ja kirjaliku tõlke.¹² Suulise tõlke tagamise osas sätestab KrMS § 10 lg 2 üldnormina, et menetlusosalistele, kes ei valda eesti keelt, tagatakse tõlgi abi. Tõlgendades seda sätet süstemaatiliselt koostoimes KrMS §161 lg 4–6, § 178 lg 4 ja muude kriminaalmenetluse seadustiku sätetega, selgub, et KrMS § 10 lg 2 kohustab tagama menetlusosalisele tõlgi abi suulise tõlke näol vaid menetleja poolt läbi viidava menetlustoimingu juures. Samasugusest loogikast lähtub ka Vabariigi Valitsuse 22.12.2005 määrus nr 332 "Kriminaal-, väärteo-, tsiviil- ja haldusasjade menetlusest osavõtjatele tasu maksmise ja kulude hüvitamise kord", mis täpsustab KrMS § 178 alusel tõlgi kulude hüvitamist.

14. Kirjaliku tõlke osas sätestab KrMS § 10 lg 5, et kui süüdistatav ei valda eesti keelt, edastatakse talle süüdistusakti tekst¹³ tõlgituna emakeelde või keelde, mida ta valdab. Kusjuures KrMS § 154 lg 2 p 4 kohaselt esitatakse süüdistusaktis üksnes tõendite loetelu, kuid mitte nende sisu. Sama sätte lg 3 ütleb, et kriminaaltoimikusse lisatavad dokumendid peavad olema eestikeelsed või tõlgitud eesti

¹¹ Vt direktiivi art 4.

¹² RKKKo 06.08.2010 nr 3-1-1-58-10, p 19: „[...] Tõlk on tegelikult tagatud esiteks sellega, kui tõlk võtab osa kahtlustatava suhtes või tema osalusel tehtavatest menetlustoimingutest ja muudab arusaadavaks toimingu käigu ning teiseks sellega, kui kahtlustatavale antakse menetluse edasist kulgu määravad olulised menetlusedokumendid kätte tõlgituna tema emakeelde või keelde, mida ta valdab. [...]“

¹³ Tõlkimise kohta lihtmenetlustes vt eelviidatud Riigikohtu lahend.

keelde. Kuigi süüdistusakt tõlgitakse eesti keelt mittevaldavale süüdistatavale temale arusaadavasse keelde, pole praktikas harvad olukorrad, kus kahtlustatav ning süüdistatav ei valda või ei valda piisavalt hästi eesti keelt, et tutvuda iseseisvalt¹⁴ tema kriminaalasja toimikuga.

15. Vastavalt KrMS § 173 lg 1 punktile 1 on kriminaalmenetluse kulud menetluskulud, lisaks võivad kriminaalmenetlusega kaasned a lisa- ja erikulud. KrMS § 175 lg 1 p 1 täpsustab, et menetluskuludeks on sealhulgas valitud kaitsjale või esindajale makstud mõistliku suurusega tasu ja muud menetlusosalise¹⁵ vajalikud kulud, mis on tekkinud seoses kriminaalmenetlusega. Eraldi menetluskulude liigina nimetab KrMS § 175 lg 1 p 4 määratud kaitsjale makstavat tasu ja vajalikud kulud. Sama sätte lg 3 ütleb, et kui kahtlustatav või süüdistatav kaitseb end ise, arvatakse menetluskulude hulka vajalikud kaitsekulud. Samal ajal ei ole üheselt selge, kas KrMS § 175 lg 1 p-s 1 ja 4 ning lõikes 3 nimetatud "vajalikud kulud" hõlmavad ka kaitsja poolt tõlgi kaasamise kulusid. KrMS § 180 järgi hüvitab süüdimõistva kohtuotsuse korral menetluskulud üldjuhul süüdimõistetetu.

16. Tulenevalt KrMS § 173 lg 1 punktist 3 on kriminaalmenetluse kuludeks muu hulgas lisakulud. Sama sätte lg 4 järgi jäävad lisakulud selle isiku kanda, kellel need on tekkinud. Lisakulude hulka loeb KrMS § 177 punkt 3 kriminaalmenetlusele kaasatud tõlgile KrMS § 178 järgi makstavad summad. Oluline on siinkohal märkida, et viidatud lisakulu hõlmab minu hinnangul üksnes menetleja poolt kaasatud tõlgi tasu.

17. Seega olukorda, kus tõlgi kaasamise vajadus tekib kahtlustataval/süüdistataval või tema kaitsjal (nt kriminaalasjas kogutud materjalide tõlkimise kulud või kahtlustatava/süüdistatava ja tema kaitsja vaheliste kohtumiste suulise tõlke kulud) KrMS § 175 lg 1 punktid 1 ja 4, lg 3 ning § 177 p 3 koosmõjus §-dega 173 ja 180, selgelt ei reguleeri.

18. Minuni jõudnud avaldustest selgub, et praktikas jäävad kahtlustatava/süüdistatava või tema kaitsja kohtueelses kriminaalmenetluses kaasatud tõlgi kulud vähemalt osaliselt kanda ka kahtlustataval/süüdistataval endal või tema valitud kaitsjal. Samas juhin Teie tähelepanu, et Riigikohus sedastas asjas nr 3-1-1-76-10, et KrMS §-st 180 ei tulene võimalust jätta süüdimõistva kohtuotsuse korral menetluskulud või osa menetluskuludest kellegi kolmanda, näiteks advokaadi kanda.¹⁶ N-õ erandiks KrMS §-st 180 tulenevale põhimõttele on erikulud (KrMS § 176), mis on seotud konkreetse isiku kohustuse täitmata jätmisega, ja lisakulud (KrMS § 177), mis näivad¹⁷ hõlmavat vaid riigil kriminaalmenetluse korraldusega seotud teatud kulusid, mis jäävad riigi enda kanda.

19. Justiitsministeeriumi vastuses oli toodud kaalukas argument, et tõlkekulude eriregulatsioon (KrMS § 177 p 3) seab kahtluse alla, kas kaitsjal tõlkimisega tekkinud põhjendatud kulutusi saab arvata nende menetluskulude hulka, mis jäävad süüdimõistmisel kaitsealuse kanda. Seda tõlgendust toetab ka eelnevalt esitatud rahvusvaheline käsitlus, mille järgi kaitsjal suhtluses menetluse keelt mittevaldava kaitsealusega tekkinud põhjendatud tõlkekulud peab ka süüdimõistmisel hüvitama riik. Rõhutan veelkord, et Euroopa Liidu direktiiv 2010/64 EU näeb ette miinimumnõuded tõlke tagamisel. Nendele nõuetele kriminaalmenetluse seadustik praegu ei vasta.

20. Arvestades eeltoodut asun seisukohale, et KrMS § 175 lg 1 punktid 1 ja 4, lg 3 ning § 177 p 3 koosmõjus §-dega 173 ja 180, on osas, mis selgelt ei reguleeri kahtlustatava/süüdistatava või tema

¹⁴ KrMS § 224 järgi antakse kohtueelse menetluse lõpuleviimisel toimiku koopia kaitsjale. Toimiku koopiat kahtlustatavale prokuratuur andma ei pea. Kuna toimiku, mis on eestikeelne, kahtlustatavale tutvustamise kohustus on pandud kaitsjale, võib kaitsjal tekkida vajadus dokumentide suuliseks või kirjalikuks tõlkimiseks.

¹⁵ KrMS § 16 lg 2 järgi on menetlusosalisteks kahtlustatav, süüdistatav ja nende kaitsjad, kannatanu, tsiviilkostja ja kolmas isik.

¹⁶ RKKKm 16.09.2010 nr 3-1-1-76-10, p 8. Konkreetset juhul ei olnud tegu tõlkekulude, vaid sõidukuludega.

¹⁷ Kriminaalmenetluse seadustiku eelnõu (594 SE) seletuskiri erikulude loetelu põhjendusi ei sisalda. Kätesaadav arvutivõrgus: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=003674541.

kaitsja poolt kaasatud tõlgi kulude hüvitamist, vastuolus PS §-s 21 sisalduva kaitseõiguse põhimõttega. Samuti ei vasta kriminaalmenetluse seadustik EIÕK art 6 lg 3 punktis e sätestatud kriminaalmenetluses suulise ja kirjaliku tõlke miinimumnõuetele, millest lähtub ühtlasi ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/64/EU.

II Lõpetuseks

21. Oma vastuses mulle möönis Justiitsministeerium kriminaalmenetluse seadustiku puudulikkust ning teavitas, et algatab seoses eelviidatud direktiiviga õigusest suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses kehtiva seaduse muutmise ning direktiivi ülevõtmisega reguleeritakse ka tõlke ulatuse ning kulude hüvitamise ettenägemine.

22. Viidatud direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid peavad olema jõustatud hiljemalt 27.10.2013 ehk *ca* kahe aasta pärast. Samas on tõlke tagamise kohustuse küsimus (sh tõlkekulude hüvitamine) kohtueelses kriminaalmenetluses põhjustanud ja põhjustab jätkuvalt praktikas probleeme. Seetõttu soovitan Teil kõrvaldada minu hinnangul praegu põhiseadusevastane õiguslik olukord kiiremini. **Esiteks palun Teil kõrvaldada õigusselgusetus tõlkekulude liigitamisel menetlus- või lisakuludeks. Teiseks palun Teil lahendada riigi kanda jäävate põhjendatud tõlkekulude hüvitamise küsimus selliselt, et see tagaks kahtlustatavale/süüdistatavale kaitseõiguse määral, mis oleks kooskõlas õiglase õigusemõistmise põhimõttega.**

23. Mõistan, et sealjuures tuleb arvestada riigi kanda jäävate tõlkekulude suuruse kasvu ja selle mõjuga riigieelarvele, mistõttu peab muudatusele eelnema põhjalik analüüs. Möönan, et ülevõetavast Euroopa Liidu direktiivist (miinimumnõuetest) ega põhiseadusest ei tulene kõigi tõlkekulude riigi kanda jätmise kohustust, kuid rõhutan veelkord, et riigil tuleb hüvitada kriminaalmenetluses suhtluses kaitsjaga tekkivad need tõlkekulud, mis on põhjendatud (vajalikud) õiglase õigusemõistmise põhimõtte valguses.

24. Palun Teil hiljemalt 3 kuu jooksul käesoleva kirja saamisest teada anda, mida olete kriminaalmenetluse seadustiku muutmise osas teinud või kavatsete teha.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder